

P O S U D E K
oponenta rigorózní práce

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Anna Paulíny

Název práce: Určování a popírání rodičovství s cizím prvkem

Jméno a příjmení oponenta: doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.

Kontrola na plagiáty: Práce vyhodnocena IS jako originální (tj. shoda <5 %).

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Autorka zvolila téma tradiční, jakým je určování a popírání rodičovství v současné právní úpravě, nicméně jej ozvláštnila problematikou mezinárodního (cizího) prvku, což do klasických schémat vnáší nové problémy a úvahy. Tím, domnívám se, dodala tématu na potřebné aktuálnosti. Jde tak o problematiku, která jistě zasluhuje systematickou pozornost odborné veřejnosti, a to nejen s ohledem na rekodifikaci soukromého práva, včetně mezinárodního práva soukromého, ale především s ohledem na současný společenský, demografický a globální vývoj mající (se zvyšující se četností) nezpochybnitelné dopady do sféry práva rodinného. Svou prací se dotkla hned několika diskutovaných problémů souvisejících s platnou právní úpravou určování a popírání rodičovství (náhradní mateřství v obou jeho podobách, kolize biologického a matrikového rodičovství, otcovství cizích státních příslušníků k dětem narozeným v ČR, vývoj judikatury Ústavního soudu atd.). Právě ona specifika řízení s cizím prvkem stávají se nosnou tezí předložené kvalifikační práce. Autorka v úvodu své práce vymezuje její cíle s vědomím, že téma je široké s poměrně detailní judikaturou (včetně ESLP) a v literatuře tuzemské i zahraniční relativně oblíbené. Vlastní metody práce a přístupu nejsou v úvodu jasně pojmenovány, což je výtkou metodologická; v práci samé je uplatněna nicméně základní analyticko-komparativní metoda, která je zdařile argumentačně rozvíjena, aby nakonec autorka dospěla k syntetizujícímu (autorskému) závěru. Lze ocenit, že neváhala poukázat na konkrétní výkladové problémy této části rodinného práva, jež na praktických případech rovněž vhodně demonstruje. Z hlediska zajímavě zvoleného tématu rovněž oceňuji, že autorka pracuje s cizojazyčnou literaturou a provádí nepřímou srovnání s dalšími právními úpravami (kupř. Francie, Itálie, USA a další), když analyzuje jednotlivá rozhodnutí ESLP. Metoda přímé komparace s vybraným státem zvolena nebyla.

2. Logická struktura a členění rigorózní práce:

Text (243 tis. znaků) je celkově přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická, jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují. I další vnitřní členění odpovídá klasickým doktrinárním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a úvahy de lege ferenda. Práce je rozdělena do 8 částí a řady podkapitol, kdy prvních z nich usilují o základní charakteristiku určování a popírání mateřství a otcovství včetně strukturace pramenů práva, výstižně popisují účel, historii, smysl, systematicku a funkci (včetně sociologických souvislostí) v právním řádu. Čtvrtá kapitola je pak věnována právě přítomnosti cizího prvku při určování a popírání rodičovství. Další část představuje syntetický přehled relevantní judikatury diferencované dle typu soudního orgánu (ESLP, ÚS a OS P8). Nejde však jen o nahodilou skrumáž judikátů bez

přidané hodnoty (což by jistě jinak představovalo negativum kvalifikační práce tohoto stupně), nýbrž o promyšlený výběr, systematicky utříděný a doprovázený autorčiným komentářem, tu pozitivním tu kritickým. U kapitoly 7 – jinak mimořádně zajímavé svou bohatou skutkovou stránkou – bych nicméně uvítal jisté odborné utřídění jednotlivých rozhodnutí a jasnější vymezení kritérií výběru zkoumané judikatury.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát:

Při zpracování tématu byl použitý dostatečný počet bibliografických pramenů, které autorka správně uvádí a na konkrétních místech vždy cituje v souladu s citační normou. Poznámkový aparát je adekvátní. Výběr literatury a pramenná základna je reprezentativní a zahrnuje jak tituly české (a zahraniční) aktuální právní nauky, tak publikace reflektující právní úpravu starší. Lze ocenit, že autorka neváhá konfrontovat základní názory doktríny a odlišná stanoviska právních autorit v daném oboru, jakož i rozdílné postoje dřívější a současné rozhodovací praxe. Vždy vyjádří současně i své stanovisko. Domnívám se, že v práci několikrát citovaný zákon č. 20/1966 o péči o zdraví lidu již není platným předpisem. Mám za to, že v ČR byl zrušen dne 1.4.2012 a nahrazen zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava rigorózní práce

Jazyková i stylistická úroveň práce je velmi dobrá. V práci jsem neshledal podstatných gramatických chyb ani stylistických nedostatků. S právní terminologií je pracováno správně. K drobnému přehlédnutí došlo jen výjimečně (str. 11 – je znatelný sovětský vliv).

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy *de lege ferenda*)

Práce předkládá několik podnětných názorů a závěrů. Autorka uchopila problematiku svým originálním způsobem a snaží se nabídnout i úvahy *de lege ferenda*. Mohla by se u ústní obhajoby blíže vyjádřit k problematice:

- jaký je aktuální stav činnosti a pracovních výstupů Komise pro evropské rodinné právo (CEFL)?
- není k dispozici nějaké novější stanovisko etické komise než to, které cituje komentář z roku 2009?
- existují nějaké právní nástroje v situaci, kdy dítě žije v USA s jedním rodičem, který mu má umožnit styk s druhým rodičem v ČR, avšak nečiní tak?
- jak si autorka vysvětluje, že ve vztahu k ČR rozhodl ESLP zatím ve zhruba 80 % případů, že ČR porušila Úmluvu? Jak je na tom ČR v porovnání s ostatními státy Úmluvy?

6. Odborná kvalita zpracování tématu rigorózní práce

Práce je po odborné stránce na velmi dobré úrovni, a to jak z hlediska rozsahu, tak svou kvalitativní analýzou. Prokazuje komplexní znalosti vybrané hmotněprávní problematiky podpořené znalostmi související procesní problematiky i širší orientaci v oboru a neshledal jsem v ní žádné nedostatky. Práce tak splňuje požadavky kladené na kvalifikační práce tohoto stupně.

Závěr:

Předložená práce prokázala samostatnost při zpracovávání zvoleného tématu, schopnost zorientovat se v zákonné úpravě, doktríně i v příslušné judikatuře, a to včetně MPS. Své dílčí poznámky, připomínky a náměty jsem vyjádřil výše v posudku. Práci proto doporučuji k ústní obhajobě s předběžným hodnocením: **prospěla**.

Datum: 30. 7. 2020

Podpis oponenta rigorózní práce
Doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.